

نشست مجازی کمیته آب انجمن پسته ایران برگزار شد؛

فرصتی برای مباحثه و مفاهمه

مریم حسنی سعدی
دبیر کمیته آب انجمن پسته ایران

کمیته آب انجمن پسته ایران به‌منظور معرفی فعالیت‌های این کمیته و دریافت نقطه نظرات اعضای هیئت امنای انجمن پیرامون مسائل و دغدغه‌های موجود، نشست مجازی «بحث و تبادل نظر پیرامون مسائل آب» را با حضور تعدادی از این اعضا در تاریخ چهارشنبه ۱۲ آبان ۱۴۰۰ برگزار کرد.

اهداف و وظایف کمیته آب

در ابتدای جلسه، سهیل شریف رئیس کمیته آب انجمن، گزارشی از اهداف و وظایف پیش‌بینی شده کمیته آب و فعالیت‌های آن از بدو آغاز به‌کار تا به امروز ارائه داد. همچنین، وی ضمن اعلام مواضع و تلاش‌های انجمن در مورد مسائل مهم حوزه آب، به‌خصوص لایحه قانون آب، پیرامون برنامه این کمیته در راستای ارائه خدمات مشاوره حقوقی به اعضای انجمن توضیح داد.

در ادامه این جلسه، هر یک از اعضای هیئت امنا به ارائه پیشنهادات و نقطه نظرات‌شان پیرامون نحوه اثرگذاری مؤثر انجمن پسته ایران در پیشبرد مسائل حوزه آب و دغدغه های باغداران بیان نمودند.

اولویت‌بندی پیشنهادها

قبل از ورود به بحث و ارائه نظرات و پیشنهادات، فرهاد آگاه عضو هیئت مدیره انجمن، توجه حاضرین را به دو نکته جلب کرد و گفت: «اول اینکه انجمن پسته ایران یک انجمن ملی است و باید به مسائل هر منطقه به میزان سهم آن در تولید پسته بپردازد، بنابراین تنها به معضلات یک منطقه یا استان نباید پرداخته شود؛ دوم اینکه انجمن با محدودیت‌های بودجه‌ای، زمانی و حتی توانی نیز روبه‌روست، از این رو در ارائه پیشنهاد باید اولویت‌بندی داشته باشیم.»

کشت پسته در ۲۷ استان

سید احمد علوی دبیرکل اندیشکده تدبیر آب ایران، نظرات خود را با این موضوع مطرح کرد که ۲۷ استان در کشور درگیر کشت پسته هستند؛ بنابراین، در پیشبرد مسائل باغداران پسته باید از ظرفیت سایر استان‌ها نیز استفاده کرد. وی در این زمینه به اقداماتی که در رایزنی با مسئولان وزارت نیرو و وزارت جهاد در هفته‌های گذشته برای حل برخی معضلات کشاورزی و آبی داشت، اشاره کرد و وصول نتیجه را منوط به پشتیبانی سایر استان‌ها دانست. وی در ادامه پیشنهاد داد که در زمینه برخی مسائل آب، انجمن می‌تواند از ظرفیت اندیشکده تدبیر آب ایران نیز استفاده ببرد.

هدف انجمن از حل مسائل آب

در این نشست، محمدعلی انجم شعاع دیگر عضو هیئت مدیره انجمن، پاسخ به این سوال که هدف انجمن از حل مسائل آب چیست؟ را مهم دانست و افزود باید در ارائه راهکارها مشخص کنیم که راهکار پیشنهادی تنها منجر به بالابردن بهره‌وری می‌شود یا اینکه در کنار بهره‌وری، کاهش برداشت را نیز در پی دارد.

حفظ نگاه تخصصی

همچنین، امید ناصری عضو هیئت امنا، ضمن ابراز خرسندی از برگزاری این نشست، استفاده از ظرفیت‌های استان‌های دیگر را مهم دانست و پیشنهاد داد که انجمن می‌تواند در استان‌های دیگر نیز کمیته آب تشکیل دهد. وی به‌منظور ارائه پیشنهادهای کوتاه و بلندمدت در زمینه آب، حفظ نگاه تخصصی به این مسائل را خواستار شد.

اقدامات فراقانونی وزارت نیرو

سپس، بهروز آگاه عضو هیئت امنای انجمن، ضمن اشاره به دلایل تحمیل اقدامات فراقانونی وزارت نیرو به کشاورزان، این موضوع را ناشی از عدم همبستگی و اتحاد کشاورزان در مقابله با اقدامات اینچنینی ذکر کرد.

بهره‌گیری از تجربیات

در این جلسه، مریم حسنی سعدی دبیر کمیته آب به برخی اقدامات کمیته در برقراری و حفظ ارتباط با سایر استان‌ها و بهره‌گیری از تجربیات آنها توضیحاتی را عنوان نمود.

معضل مصرف آب برای حفظ ما لکیت

حسین نجف آبادی پور عضو هیئت امنای انجمن، ضمن اشاره به معضل مصرف آب برای حفظ مالکیت زمین، حل آن را نیازمند چاره اندیشی دانست. وی در ادامه، تجربه تشکیل کمیته‌های محلی برای مدیریت آب در منطقه سیرجان را تشریح کرد و افزود: «متأسفانه این کمیته‌ها که قدم مثبتی برای استفاده از ظرفیت بهره‌برداران برای مدیریت آب بودند، فعالیتشان به‌دلیل عدم اختصاص بودجه متوقف شده‌است.»

تلاش‌های اندیشکده تدبیر آب ایران

در ادامه، فرهاد آگاه در پاسخ به موضوع مطرح شده نجف آبادی‌پور، شرح مختصری از تلاش‌های اندیشکده تدبیر آب ایران برای معضل اتلاف آب در راستای حفظ مالکیت ارائه داد و گفت:«قسمت مطالعه کتابخانه‌ای و بررسی قوانین این طرح تکمیل شده و بخش دوم طرح در مرحله تهیه و جمع‌بندی داده‌های آماری می‌باشد.

مشاوره حقوقی در زمینه آب

محمودرضا مهدوی عضو هیئت امنای انجمن، بحث آب را بسیار گسترده دانست و مهم‌ترین رویکرد را در نحوه تعامل با دولت‌ها ذکر کرد. همچنین، وی ارائه مشاوره حقوقی در زمینه آب در انجمن پسته را یکی از اقدامات مفید ارزیابی کرد و گفت: «با توجه به اینکه بسیاری از کشاورزان به حقوق خودشان آگاه نیستند، این اقدام می‌تواند اثر گذار باشد. البته، کشاورزان باید به یک راهکار منطقی برسند که خودشان سفره‌ها را حفظ کنند و جز بالابردن بهره‌وری چاره‌ای ندارند.»

صدور قبض برای کشاورزان

مراد مرتاض عضو دیگر هیئت امنا از استان یزد ضمن اشاره به موضوع صدور قبض برای کشاورزان جهت دریافت هزینه برداشت آب از سوی وزارت نیرو اشاره کرد و از کمیته آب انجمن خواست تا این موضوع را بررسی و پیگیری نماید.

حل مشکل از جیب کشاورز

امیر اعتصام ادیب عضو هیئت امنای انجمن از استان خراسان رضوی با بیان اینکه در حال حاضر وزارت نیرو می‌خواهد از جیب کشاورزان مشکلات موجود را جبران کند افزود: «در منطقه خراسان تمدید پروانه‌ها را منوط به پرداخت قبض کرده‌اند، درحالی‌که طبق تحقیقات من تمدید پروانه ارتباطی به پرداخت یا عدم پرداخت قبض ندارد و اداره آب از عدم آگاهی کشاورزان سوء استفاده و گرو کشی می‌کند.» او در ادامه گفت:«اداره آب شهرستان سبزوار اعلام کرده که در صورت عدم پرداخت قبض، پروانه‌ها تمدید نمی‌شود و هیچ‌گونه خدماتی نیز ارائه نخواهد شد. تاکنون اعتراض کشاورزان راه به‌جایی نبرده‌است.» همچنین، وی سکوت جهاد کشاورزی که در واقع می‌بایست حامی بخش کشاورزی در راستای اقدامات تحمیلی شرکت‌های آب منطقه‌ای باشد را مایه تأسف دانست.

ادیب در این نشست پیشنهاد داد: «یکی از موضوعاتی که می‌توان در کمیته آب انجمن به آن پرداخته شود آگاهی در زمینه تغییر آبیاری غرقابی به روش‌های نوین آبیاری با هدف افزایش بهره‌وری است.» در ادامه این عضو هیئت امنای انجمن به تجربه خود در منطقه خراسان اشاره کرد که به‌دلیل ضعف مدیریت و یا عدم اجرای درست سیستم‌ها، استفاده از این روش هنوز جایگاهی پیدا نکرده‌است. ادیب ورود اثرگذار به مسائل آب را نیازمند یک حرکت جمعی دانست و بیان داشت که اقدام چند کشاورز نمی‌تواند تغییری ایجاد کند.

نقد بدون راهکار

سپس، علوی به‌دلیل عدم توفیق در دفاع از درخواست‌ها اشاره کرد و گفت:«ما همیشه نقد کرده‌ایم و راهکار ارائه نداده‌ایم. در حال حاضر، به‌جای اینکه نگران لایحه و طرح‌های جدید از سوی مسئولان در موضوع آب باشیم، باید پیشنهادهایی داشته باشیم تا بتوانیم قوی عمل کنیم.»

اجماع و ادبیات مشترک

در ادامه، سهیل شریف رئیس کمیته آب اظهار داشت: «نقدکردن شاید ساده‌ترین راه باشد و داشتن پیشنهاد، خیلی خوب است؛ اما در این مورد خاص پیشنهاد دادن با توجه به نگرش‌های متفاوتی که حتی در بین اعضای انجمن پسته نیز وجوددارد، مستلزم بحث و مباحثه بیشتری است تا به اجماع و ادبیات مشترک دست یابیم.»

انتقال آب درون حوضه‌ای

محمد سعیدی دیگر عضو هیئت امنای انجمن ضمن اینکه یکی از موضوعات مهم را انتقال آب درون حوضه‌ای ذکر کرد، توضیح داد: «درصورتی انجمن می‌تواند رسالتش در برابر آب را انجام شده تلقی کند که به‌جای پرداختن به موضوعات مختلف، روی یک موضوع مهم که بین همه مشترک است تمرکز کند و پر قدرت پیش رود و حتی از طریق وکلا پیگیری کند تا به نتیجه برسد.»

اضافه برداشت و بهره‌وری پایین

فرهاد آگاه در پاسخ به پیشنهاد سعیدی تصریح کرد: «در بحث آب با دو مسئله روبه‌رو هستیم؛ یکی اضافه برداشت از منابع آبی و دیگری بهره‌وری پایین. این دو مسئله ارتباطی با هم ندارند؛ بدین معنا که با انتقال آب و ایجاد بازار بهره‌وری بالا می‌رود، ولی این تصمیم تأثیری روی اضافه برداشت ندارد. برای حل مشکل اضافه برداشت، راه حل خیلی بزرگی وجود دارد که آن هم حذف یارانه انرژی از تمام بخش‌های اقتصاد ایران است. اگر فقط یارانه برق کشاورزی حذف شود و سایر بخش‌ها این اتفاق نیافتد آب می‌رود به سمت کارخانه‌های انرژی‌بری همچون فولاد.»

آگاه مسئله اضافه برداشت را تراژدی بهره‌برداری از منابع مشترک دانست و گفت: «حل این مسئله هیچ چاره‌ای در بخش خصوصی ندارد و تنها نیاز به قوه قهریه دولت است که جلوی آن بایستد. در واقع دولت باید به یک مشروعیت اجتماعی دست یابد تا بتواند جلوی اضافه برداشت را بگیرد.» همچنین، وی افزایش بهره‌وری در آب را به احترام به حق مالکیت آب و زمین مرتبط دانست.

این عضو هیئت مدیره انجمن در مورد پیشنهاد درگیرکردن ۲۷ استان برای حل مشکلات صنعت پسته، عنوان کرد: «این کار دشوار است و چنانچه صورت پذیرد بسیار خوب است و می‌توان از ظرفیت نظام‌های صنفی استان‌ها برای پیشبرد مسائل آب بهره ببریم و همکاری داشته‌باشیم.»

دریافت حق النظاره از کشاورزان

در این نشست، کمال اصفهانی عضو هیئت امنا با بیان اینکه بحث دریافت حق النظاره از کشاورزان موضوع مهمی است که باید مورد بررسی قرار گیرد، افزود: «در مورد بحث انتقال آب در بخش کشاورزی، در واقعیت امکان اجرای آن مبهم است؛ چرا که در اغلب مناطق با توجه به وضعیت زمین‌ها و لوله‌های آبیاری عملی شدن انتقال، پیچیده و مشکلاتی به‌همراه خواهدداشت.» وی بحث کاهش پروانه‌ها را موضوع مهم دیگری دانست که باید به آن پرداخته شود و کاهش دبی پروانه در موتور پمپ‌هایی که برداشت محصول در حد اقتصادی دارند را ضربه به تولید ذکرکرد.

آسان شدن تغییر کاربری

در ادامه، محمودرضا مهدوی، آسان شدن تغییر کاربری را نیز یکی از راه‌های جلوگیری از اتلاف آب در زمین‌های کم بهره و انتقال آب به زمین‌های با بهره‌وری بالاتر دانست و بیان داشت که در ارائه پیشنهادات هدفمان باید حفظ تمدن در این مناطق باشد.

نیازمند راه حل عملی

علی قاسم‌علی‌زاده عضو هیئت مدیره انجمن با بیان اینکه کمیته آب باید برای آینده برنامه داشته باشد، مطرح کرد: «راه حل عملی برای کاهش برداشت آب چیست؟ آیا باید نوع مصرف را تغییر داد؟ ادامه حیات کشاورزی چگونه امکان پذیر است؟ ما در واقع نیازمند راه حل عملی هستیم که با حرف درست نمی‌شود.»

آگاهی به حقوق و مطالبه‌گری بهره‌برداران

در پایان این جلسه هم‌اندیشی، دبیر کمیته آب ضمن تشکر از ارائه نظرات حاضرین در این نشست، عنوان کرد: «شناخت و آگاهی به حقوق و مطالبه‌گری بهره‌برداران، مهم‌ترین رکن اثرگذاری در حل مسائل آب است. از همین رو، در کمیته آب تمرکز را روی آگاهی بخشی و آشنایی با حقوق بهره برداران گذاشته‌ایم. وی گفت: «هنوز در مورد مسئله آب ادبیات مشترکی بین فعالان بخش کشاورزی شکل نگرفته و برای این موضوع باید گفتگو کنیم.»

معضل استفاده از فناوری‌های نوین

به‌دلیل طولانی شدن جلسه و ضیق وقت، فرصت ارائه نظرات به سایر شرکت‌کنندگان در جلسه نرسید و مقرر شد برای کسب نظرات با آنها تماس گرفته شود. طی تماس تلفنی با محمد شهنوازی عضو هیئت امنای انجمن از استان سیستان و بلوچستان، وی به معضل استفاده از فناوری‌های نوین برای استفاده بهتر از آب اشاره کرد و گفت: «کشاورزان سیستان و بلوچستان نیازمند استفاده از روش‌های نوین آبیاری در باغات خود هستند.»

سردرگمی در مساله آب

ماندانا صحبتی دیگر عضو هیئت امنا نیز بیان کرد: «با توجه به گفتگوی صورت گرفته در نشست، به‌نظر می‌رسد که در مسئله آب هنوز سردرگمی وجوددارد و اکثر این مسائل را همه می‌دانیم، اما گره‌هایی وجوددارد که باعث می‌شود نتوان مسیر درستی را برای حل آن مشخص کرد.»

تمرکز روی موضوع خاص

احمد رضوی عضو هیئت امنای انجمن مطرح کرد که باید روی یک موضوع خاص تمرکز کنیم. او پیگیری‌های حقوقی در این زمینه را مهم دانست و پرداختن به موضوع تعهد اجباری برای شارژ کنتور و تمدید پروانه را از موضوعات مهم ذکر کرد.

بهره گرفتن از کانال‌های مجازی

مهدی امین زاده عضو دیگر هیئت امنا از استان خراسان رضوی پیشنهاد داد: «در راستای پیگیری مسائل آب در سایر استان‌ها می توان از کانال‌های مجازی بهره برد و با آگاهی دادن نسبت به مسائل، در هر منطقه از کشاورزان خواست تا پیگیر حل آنها شوند.»